

عنوان مقاله:

دو پهلوگویی و تداعی اندیشه های اجتماعی در غزل های حافظ

محل انتشار:

مجله تفسیر و تحلیل متون زبان و ادبیات فارسی (دهخدا)، دوره 15، شماره 58 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 29

نویسندگان:

محمد پوریاورچوبیر - دانشجوی دکتری گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

احمدرضا نظری چروده - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

معصومه نظری چروده - استادیار گروه زبان و ادبیات فارسی، واحد آستارا، دانشگاه آزاد اسلامی، آستارا، ایران.

خلاصه مقاله:

حضور جاودانه حافظ نه تنها در تاریخ و تاریخ ادبی ایران، بلکه در ذهن و ضمیر فارسی زبانان سراسر جهان، او را به یک «خاطره ازلی» تبدیل کرده و به همین دلیل درباره او و شعرش، از جهات مختلف و به فراوانی، سخن گفته شده است. اما باب بحث و گفتگو درباره پوشیده گویی و بیان غیر مستقیم و پرابهام و ابهام روی دادها و طنزهای گزنده و کنایه های رسوا کننده و شگردهای زبانی دیگری که به دو پهلوگویی هایش باز می‌گردد، همچنان باز است. در نوشته حاضر ساختار و محتوای دو پهلوگویی های حافظ که از ویژگی های بارز سبک اوست، بررسی و تحلیل شده است. این ویژگی شعر او در اثر تسلسل خواطر و تداعی معانی ذهن را درگیر می کند و در عین حال هرگز هم به قطعیت نمی رسد. این فضیلت بی همتای شعر حافظ که کلام او را از سخن دیگران متمایز می سازد و سبب اعتلا و جاودانگی آن می گردد، قاب و قالبی برای بیان اندیشه هایی است که بیانشان به صورت صریح خالی از خطر نبوده است. حافظ با همین شگرد است که در برابر قدرت حاکم می ایستد و به یاری آن، گفتمان مسلط حکومت را وارونه می‌کند و به رهایی مردم از جمود و خشک اندیشی و وابستگی هایشان کمک می کند. داده های این تحقیق از رهگذر مطالعات کتابخانه فراهم آمده و با استفاده از روش تحلیلی توصیف شده است. مهم‌ترین دستاورد این پژوهش این است که ابزارهای پوشیده گویی و ابهام های حافظ، در همان حال که جزیی از اندیشه ساختارمند او به شمار می آیند، در پیوند با خود هم نوعی از ساختار سیاسی و ضد قدرت را نشان می دهد.

کلمات کلیدی:

حافظ، تداعی معانی، سخن دوپهلوی، ابهام، قدرت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1765821>

